

Exotiska hästsjukdomar på frammarsch

West Nile Feber och Afrikansk hästpest aktualiserar behovet av mer kunskap om dessa sjukdomar. Jordbruksverket behöver hjälp av Svenska Blå Stjärnan som för första gången på länge genomfört Grundkurs 2 Häst.

★ Svenska Blå Stjärnans verksamhet startades 1917 för att hjälpa skadade hästar i krig. Under många år var hästen i fokus men på grund av avhästningen inom armén, minskandet av hästar genom användandet av traktorer och bilar inom jordbruket, minskade användningen av häst. SBS uppdragsutbildningar inom hästområdet blev allt färre. Under många år har organisationen endast utbildat stjärnor för krisberedskap inom lantbrukets djur och inte på häst.

Eftersom smittrycket ökat även på häst efterfrågar nu Jordbruksverket stjärnor med kunskap om hästsjukdomar. De exotiska sjukdomar som utgör det största hotet är West Nile Feber och Afrikansk hästpest. I början av juli genomfördes därför den första hästkursen på länge, Grundkurs 2 Häst, på Berga naturbruksgymnasium söder om Stockholm.

West Nile Feber

West Nile Feber (WNF) är en zoonos, det vill säga en sjukdom som på ett naturligt sätt kan spridas mellan djur och människa. WNF orsakar sjukdom och dödsfall hos människor, fåglar, hästar och många andra djur. Sjukdomen fö-

FOTO: FANNY EDENBORG

”Eftersom smittrycket ökat även på häst efterfrågar nu Jordbruksverket stjärnor med kunskap om hästsjukdomar.

rekommer i Nord- och Centralamerika, Mellanöstern och sporadiskt i delar av Europa samt även i Afrika.

Vid upprepade tillfällen har WNF konstaterats hos människa i Europa till exempel i Rumänien, Ryssland, Israel och Grekland. Hästar med sjukdomen har påvisats i Italien, Frankrike, Marocko och Israel.

Under 1999 rapporterades WNF hos människa och häst i östra USA och inom några år spreds sjukdomen över landet. Sedan 1999 har sjukdomen hittats hos cirka 16 000 hästar i USA och mortaliteten (dödligheten) har uppgått till cirka 30 procent för smittade djur.

Vaccin mot WNF finns tillgängligt i USA men används inte i Sverige då sjukdomen inte har diagnostiserats här. Eftersom sjukdomen orsakas av ett virus finns i dag ingen fungerande behandling.

Vilda fåglar smittbärare

De naturliga bärarna av WNF är vilda fåglar. Förutom människa är det framförallt hästar som insjuknar i WNF-infektion. Båda dessa kan betraktas som slutvärdar vilket betyder att infekterade hästar inte är smittförande och därför troligen inte utgör någon risk för andra hästar eller människor.

Det är troligt att WNF, redan i nuläget, förs in i Sverige med flyttfåglar men att det inte finns myggarter som kan sprida viruset på ett effektivt sätt. Det finns en påtaglig koppling mellan ett varmare klimat som gynnar invandringen och etableringen av myggor och därmed eventuell spridning av WNF. Klimatet påverkar även virusets möjlighet att övervintra.

– För att öka beredskapen för sjukdomar i vårt närområde, pågår ett projekt hos Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA). WNF tillhör gruppen flavivirus som är ett enkelsträngat RNA-virus.

– Projektet avser att ta fram ny och bättre PCR-diagnostik för att påvisa RNA från WNF och andra flavivirus

FOTO: ISTOCKPHOTO

”Det är troligt att WNF, redan i nuläget, förs in i Sverige med flyttfåglar ...

hos djur i Sverige, säger Frederik Widén på SVA. Diagnostiken är viktig för att snabbt och säkert fastställa en smitta, säger Frederik Widén vidare.

Hästar som drabbas får feber som kan avklinga för att sedan stiga på nytt. Hästarna kan vara slöa eller överaktiva. Drabbade hästar uppvisar neurologiska symtom som plötsliga problem med balans och styrka. Ofrivilliga muskelrörelser i form av darrningar i huden i huvud-halsregionen förekommer, men även förlamningar i ansiktet och ett eller flera ben förekommer. Unga och gamla hästar drabbas ofta kraftigast av sjukdomen. I ungefär en tredjedel av fallen förvärras sjukdomssymtomen inom de första 7–10 dagarna efter insjuknandet.

Insjuknade hästar kan gå i cirklar, bli vingliga eller få oförklarlig klåda. Så småningom blir djuren slöa och får allt svårare med balansen. När sjukdomen får en dödlig utgång förvärras rörelsesvårigheterna inom några dygn och hästen kan bli medvetslös.

I augusti 2008 kunde man läsa om en hästveterinär som avled i sviterna av ett dödligt virus. Det var ett virus som heter Hendraviruset och alltså inte WNF.

Afrikansk hästpest

Sjukdomen, som drabbar hästdjur, är en virussjukdom som orsakas av ett så kallat orbivirus. I dag finns Afrikansk hästpest främst i södra Afrika, men så sent som 1990 förekom ett utbrott i

Spanien och Portugal. Sjukdomen har aldrig påvisats i Sverige.

Det virus som orsakar Afrikansk hästpest smittar och sprids via svidknott. Det är även ett svidknott som smittar idisslare med sjukdomen Blåtunga. I Sverige kom det första utbrottet i september 2008. Sedan dess har Jordbruksverket med hjälp av stjärnor vaccinerat kor och får mot sjukdomen.

Det finns många olika arter av svidknott. De svidknott som oftast är smittspridare av Afrikansk hästpest, är vissa *Culicoides*-arter som också har påvisats i flera europeiska Medelhavsländer. Det finns en osäkerhet om svenska svidknott skulle kunna fungera som smittspridare.

Infekterade hästar utgör ingen smittfara vid direktkontakt, men infekterade hästar har virus i blod, vävnader och kroppsvätskor (inklusive sperma). I normalfallet krävs svidknott för att smittan ska spridas till andra hästar.

Hästar som drabbas får feber, svullnader runt ögon, på läppar och tunga samt ibland under bröst och buk. Vissa djur får svårt att andas på grund av kraftiga vätskeansamlingar i lungorna.

– Det finns inget bra vaccin mot Afrikansk hästpest. Sjukdomen är mycket hemsk för djuren och de allra flesta insjuknade djur dör. De som överlever blir aldrig sig själva igen, säger Louise Treiberg Berndtsson på SVA.

Då Afrikansk hästpest lyder under epizootilagen är den anmälningspliktig och veterinär ska tillkallas. Om man misstänker smitta ska man genast göra allt för att förhindra smittspridning. Det gör man genom att ta in hästarna och på så vis skydda dem för svidknotten. Hästar som kan ha smittats får inte flyttas till ett annat stall.

TEXT: KRISTIN SUNDSTRÖM

KÄLLA: STATENS VETERINÄRMEDICINSKA ANSTALT (SVA)

LOUISE TREIBERG BERNDTSSON OCH FREDERIK WIDÉN PÅ SVA,

EPIWEBB